

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT : AGADA TANTRA

AGADA TANTRA (AYURVEDIC AND CONTEMPORARY TOXICOLOGY) -PAPER – I

Date :11-02-2025

Tuesday

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 अगदतन्त्रस्य कालक्रमेण विकासं लिखित्वा तस्य संक्षिप्तं विवरणं ददातु संहिताकालस्य 25
संहिताकालोत्तरकालस्य च स्थितिः।
Write chronological development of Agad Tantra and give a brief account on its condition during Samhita period and post Samhita period.
- 2 गरविष दूषिविष च किम् ? स्रोतसामग्रीनुसारं गरविषस्य विविधानि लिखत। गरविषस्य प्रशासनमार्गैः, 25
उपयोगविधिभिः च सह चिह्नानि, लक्षणानि, प्रबन्धनं च लिखन्तु। गरविषस्य दूषिविषस्य च समकालीन सान्दर्भिकतां दर्शयतु।
What are Garavisha and Dushi visha? Write the varieties of Garavisha according to source materials. Write signs, symptoms and management of Garavisha with its routes of administration and mode of usage. Show the contemporary relevance of Garavisha and Dushivisha.
- 3 प्राचीन तथा समकालीन दृष्टिकोणानुसारं सर्पप्रकाराः व्याख्यातव्याः। सर्पदंशस्य कारणानि तस्य प्रकाराः, 25
सर्पविषस्य रचना तस्य औषधक्रियाः च लिखन्तु।
Explain the types of snakes according to ancient and contemporary view. Write the causes of snake bite and its types, composition of snake venom and its pharmacological actions.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) मिथाइल-मद्यस्य विषये विशेषं बलं दत्त्वा मद्य-विषं व्याख्यातव्यम्।
(B) विरुद्ध आहारस्य अवधारणां वर्तमान द्रष्टीकोणेन व्याख्यातव्यम्।
(C) आधुनिकदृष्ट्या मृदाप्रदूषणस्य कारणानि, विशेषताः, प्रबन्धनं च व्याख्यातव्यम्।
(D) भल्लतका विषस्य चिकित्सा-कानूनी-महत्त्वेन सह चिह्नं, लक्षणं प्रबन्धनं च लिखत।
(E) आधुनिक अवधारणा सह वृश्चिक विषस्य चिह्नं एवं लक्षणं च व्याख्यातव्यम्।
Write short notes.
(A) Explain Madyavisha with special emphasis on methyl alcohol.
(B) Explain Concept of Virudh Ahara along with modern concept.
(C) Explain the reasons, features and management of soil pollution with modern views.
(D) Write signs, symptoms and management of Bhallataka poisoning with its medico-legal importance.
(E) Explain the signs and symptoms of Vrishika Visha along with modern concept.

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT : AYURVED SAMHITA & SIDDHANT

CHARAK SAMHITA - PAPER – I

Date : 11-02-2025
Tuesday

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Instructions: All questions are compulsory

- 1 चक्रपाणी टीकानुसारेण लङ्घन उपक्रमम् विस्तरेण वर्णयत । 25
Describe in detail the *Langhana Upakrama* according to Chakrapani commentary.
- 2 “कृत्स्नो हि लोको बुद्धिमतामाचार्यः शत्रुश्चाबुद्धिमताम् ।” 25
श्लोकार्धमिदं ससन्दर्भं वर्णयित्वा चरकोक्त अध्ययन-अध्यापन पद्धतिं च वर्णयत ।
While describing the mentioned half *Shloka* with context, explain the teaching-learning methodology said by Charaka.
- 3 किमर्थमग्निं सदा रक्षेत् तत् सयुक्तिकं प्रतिपादयत । 25
Why the *Agni* should be protected ? Explain with logic.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) दुःखहेतवः
(B) विकारविघातभावाभावप्रतिविशेषा
(C) नियोग तन्त्रयुक्तिः
(D) चतुःश्रेय
(E) जेज्जटस्य अवदानम्
Write short notes.
(A) *Dukhahetavah*
(B) *Vikaravighatabhavabhavaprativishesha*
(C) *Niyoga Tantrayukti*
(D) *Chatuhshreya*
(E) Contribution of Jejjata

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :DRAVYAGUNA VIGYAN

NAMARUPA VIGYANA(AYURVEDA & MODERN PHARMACOGNOSY)-PAPER – I

Date :11-02-2025

Tuesday

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Instructions: All questions are compulsory

1. नामरूपज्ञान इत्यस्य महत्त्वस्य विषये विस्तरेण लिखन्तु तथा च तस्यैव कृते उपयुक्तानि उदाहरणानि प्रदातव्यानि । 25
Write in detail regarding the importance of Namarupajnana with special reference to Basonyms and Synonyms and provide suitable examples for the same.
2. अधोनिर्दिष्टयोः रूपात्मकविशेषताः विस्तरेण लिखतः । 25
Write in detail the morphological features of following :
(A) अर्जुन /Arjuna (Terminalia arjuna).
(B) एरण्ड / Eranda (Ricinus communis).
(C) पुनर्नवा / Punarnava (Boerhavia diffusa).
(D) गोक्षुर /Gokshura (Tribulus terrestris).
(E) अशोक / Asoka (Saraca asoka).
3. औषधीयवनस्पतयः विवादस्य कारणानि तस्य निवारणार्थं समाधानैः सह विस्तरेण व्याख्यातव्यं तथा च मुर्वा विवादस्य विषये व्याख्यातव्यम्। 25
Explain in detail regarding reasons for Controversy in medicinal plants along with solutions for tackling the same and explain about controversy of Murva.
4. टिप्पणी कार्याः । Write short notes. 25
(A) टि.के.डि.एल - T.K.D.L.
(B) अनुक्त द्रव्य - Anukta Dravya.
(C) ऐ.यु.सि.एन रेड लिस्ट - I.U.C.N Red List
(D) गुडुची (Tinospora cordifolia) काण्डस्य सूक्ष्मविशेषताः
Microscopic features of Guduchi (Tinospora cordifolia) stem.
(E) टिष्यु कल्चर - Tissue culture.

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT : SHALAKYA TANTRA

SHALAKYA - NETRA ROGA -PAPER – I

Date :11-02-2025
Tuesday

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 नेत्र रोगस्य सामान्य हेतूनां वर्णनं कुर्वन् तस्य आधुनिक चिकित्सायाः व्याख्यां प्रतिपाद्यताम् । 25
Explain Samanya Hetu of Netra Roga and justify them according to modern science.
- 2 प्रकारेण सह लिंगनाश वर्णयित्वा कफज लिंगनाशस्य चिकित्सा विस्तरेण वर्णयन्तु । 25
Describe Linganasha along with its types and describe treatment of Kaphaja Linganasha in detail.
- 3 अपवर्त त्रुटयः का सन्ति ? तेषां नामानि लिखत्वा मायोपिया विस्तृत रूपेण वर्णयन्तु । 25
What are the refractive errors ? Name them and describe Myopia in detail.
- 4 टिप्पणी कार्याः 25
(A) नेत्र संधिगत रोगाः
(B) अजकाजात
(C) नयनाभिधात चिकित्सा
(D) नेत्र सौम्य अर्बुद
(E) ईल रोग
Write short notes.
(A) Netra Sandhigata Rogas
(B) Ajakajaata
(C) Management of Nayanabhighata
(D) Benign tumours of eye
(E) Eale's disease

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :ROGA NIDANA

FUNDAMENTAL PRINCIPLES OF ROGANIDANA -PAPER – I

Date :11-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Tuesday

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 निदान च निदान पंचक इति किम् ? निदानस्य वर्गिकरणं एवं तस्य नैदनिक महत्त्वं च वर्णयतु । 25
What is Nidan and Nidan Panchaka? Describe classification and clinical significance of Nidan in detail.
- 2 विभिन्न रोगाः निदाने एवं चिकित्सायां दोष-दुष्य-सम्मूर्च्छना महत्त्वं उदाहरणेन सह लिखितव्यम् । 25
Write the importance of Dosha-Dushya-Sammurchhana in diagnosis and treatment of various diseases with example.
- 3 प्रमेहःविशेषसन्दर्भेण विकारविघातभावाभावस्य चिकित्सकीयोपयोगितायाः वर्णनं कुरुत । 25
Describe the clinical utility of Vikaravighatabhavaabhava in context of Prameha.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) दोषस्य साम निराम लक्षणाः ।
(B) ICD वर्गिकरणः ।
(C) उदकः
(D) आमः समकालीन व्याख्याः ।
(E) चिकित्साशास्त्रे रोगमार्गस्य महत्त्वम् ।
Write short notes.
(A) Sama Nirama lakshnas of dosha
(B) ICD Classification
(C) Udarka
(D) Contemporary interpretation of Ama.
(E) Importance of Rogamarga in clinical practice.

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :RASA SHASTRA AND BHAISHAJYA KALPANA

RASASHASTRA-PAPER – I

Date :11-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Tuesday

Instructions: All questions are compulsory.

1. मारण इति किम् ? तस्य प्रक्रिया विषये विस्तरेण उदाहरणेन सह वर्णयन्तु । 25
What is Marana ? Describe in detail regarding its procedure with suitable examples.
2. रसशास्त्रस्य कालक्रमविकासस्य विषये विस्तरेण लिखित्वा, रसशालस्य विषये संक्षेपेण व्याख्यातव्यम् । 25
Write in detail regarding chronological development of Rasashastra and explain in brief regarding Rasashala.
3. भावनायाः अवधारणां परिभाषयतु तथा शोधन-मारण-औषधा-निर्माण- प्रक्रियायां भावनायाः महत्त्वम् लिखतु । 25
Define the concept of Bhavana and write its importance of Bhavana in the processing of Shodhana, Marana and Aushadha Nirmana.
4. निम्नलिखितम् संक्षेपेण लिखतु । 25
(A) प्रतिनिधि द्रव्यस्य अवधारणा ।
(B) लोहितिकरणस्य अमृतीकरणस्य च महत्त्वम् ।
(C) अभ्रक भस्मस्य S.O.P ।
(D) भौतिक रासायनिक लक्षण एवं माक्षिकस्य ग्राह्य लक्षण ।
(E) रस तरङ्गिणी ।
Write in brief of the following
(A) Concept of Pratinidhi Dravya
(B) Importance of Lohitikanana and Amrutikanana
(C) S.O.P. of Abhraka Bhasma
(D) Physico Chemical characterization and Grahya Lakshanas of Makshika
(E) Rasa Tarangini

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :PANCHKARMA

PURVA KARMA - SNEHANA AND SVEDANA -PAPER – I

Date :11-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Tuesday

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 स्नेहनस्य व्यापदानि तेषाञ्च प्रबन्धनेन सह स्नेहनस्य योग्यायोग्यं च लिखत। 25
Write the Indications and contraindications of Snehana with Sneha Vyapad and their management
- 2 स्वेदनस्य कार्मुकतया सह स्वेदव्यापदं तेषाञ्च प्रबन्धनमपि लिखत। 25
Write the mode of action of Svedana with Sveda Vyapad and their management
- 3 वसायाः चयापचयस्य वर्णनं कुरुत। तथा च स्नेहन काले पथ्यं लिखत। 25
Describe the metabolism of fat and write the Pathya during Snehana
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) षष्टिकशालिपिंडस्वेदम्
(B) अष्टाङ्ग आयुर्वेदे पञ्चकर्मस्य महत्त्वम्
(C) सौना स्नानम्
(D) शिरोबस्तिः
(E) प्रलेपः
Write short notes.
(A) Shashtika Shalipinda Sveda
(B) Significance of Panchkarma in Ashtanga Ayurveda
(C) Sauna bath
(D) Shirobasti
(E) Pralepa

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT : KRIYA SHARIR

DOSA-DHĀTU-MALA VIJÑĀNA -PAPER - I

Date :11-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Tuesday

Instructions : All questions are compulsory.

- 1 षट् क्रियाकालस्य चिकित्साशास्त्रीयं महत्त्वं विस्तरेण वर्णयतु। 25
Describe clinical significance of Shatkriyakala in detail.
- 2 ओजसस्य अवधारणां वर्णयन्तु तस्य महत्त्वं च विस्तरेण लिखन्तु। 25
Describe concept of Ojas and write its significance in detail.
- 3 धातुःपोषण न्यायं तेषां गुणदोषैः सह विस्तरेण वर्णयतु। 25
Describe Dhatuposhana Nyaya with their merits & demerits in detail.
- 4 टिप्पणी कार्याः। 25
(A) त्रिदोषस्य पञ्चभौतिकत्वम्।
(B) रंजकपित्तस्य प्रयोगशालायां अन्वेषणम्।
(C) वातदोषमनसयोः सम्बन्धः।
(D) मूत्रस्य क्लेदवाहनम्।
(E) षड धात्वात्मक पुरुषः।
Write short notes.
(A) Panchabhautikatva of Tridosha.
(B) Laboratory investigations of Ranjaka Pitta.
(C) Relation between Vata Dosha and Manas.
(D) English Mutrasya Kledvahanam.
(E) English Shaddhatvatmak Purush.

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :PRASUTI - STREE ROGA

GARBHAGARBHINI VIGYANA -PAPER – I

Date :11-02-2025

Tuesday

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 स्त्रीप्रजननाङ्गानां प्रजनन सम्बन्धि रचनाशारीरं वर्णयित्वा, श्रोणि परिमापन विधिं वर्णयत । 25
Describe applied anatomy of female reproductive organs. Explain clinical pelvic assessment method.
- 2 अपरा निर्माणं, रचना, कार्याणि, विकृतयश्च वर्णयत । 25
Explain the formation, structure, functions and abnormalities of placenta.
- 3 गर्भस्त्रावस्य निदान, लक्षणानि, सापेक्ष निदानं, चिकित्सां, अनुसंधानात्मक औषधि योगाः च सविस्तरं वर्णयत । 25
Explain the causes, sign and symptoms, differential diagnosis and management with recent research drug formulations of Garbhasrava in detail.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) गर्भिणी पाण्डु ।
(B) जातहारिणी ।
(C) बीज, बीजभाग, बीजभागावयव ।
(D) गर्भावस्थायां विषाणु संक्रमणः ।
(E) गर्भनिदानम् ।
Write short notes.
(A) Anaemia during pregnancy
(B) Jataharini
(C) Beeja, Beejabhaga, Beejabhagavayava
(D) Viral infection during pregnancy
(E) Diagnosis of pregnancy

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :KAYACHIKITSA

FUNDAMENTALS OF KAYACHIKITSA -PAPER – I

Date :11-02-2025

Tuesday

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 हृदय-रोगाणां कृते सूचितानां परीक्षणानां विवरणानि उल्लिखन्, ई.सी.जी. निष्कर्षणाम् अन्तः प्रवेशस्य विस्तरेण वर्णयन्तु । 25
Mentioning the details of the investigations indicated for cardiac disorders, describe in detail the interpretation of the ECG findings.
- 2 जीवनशैल्याः विकाराः इति संज्ञां कृत्वा, एतादृशानां जीवनशैल्याः विकृतीनां निवारणे व्यवस्थापने च पथ्य-अपथ्यस्य भूमिकां उदाहरणैः स्थापयतु । 25
Defining the term lifestyle disorders, establish the role of Pathya Apathya in the prevention and management of such lifestyle disorders with examples.
- 3 राष्ट्रीय-स्वास्थ्य-कार्यक्रमस्य, राष्ट्रीय-आयुष-मिशन इत्यस्य च उद्देश्यानि लिखित्वा कायचिकित्सा-विषये तस्य अन्तर्गतं कृतानां विविधप्रकाराणां क्रियाकलापानां वर्णनं कृतम् । 25
Writing the objectives of the National Health Program and National Ayush Mission, describe various types of activities undertaken under it in regards to Kayachikitsa.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) चिकित्सापद्धतिविषये प्रयुक्तस्य नियमस्य वर्णनं करोतु।
(B) चिकित्सायां अनुपानानां भूमिका।
(C) अपुनूर्भव चिकित्सा
(D) औषधस्य प्रतिकूलप्रतिक्रिया, औषधस्य प्रतिकूलवृत्तान्तं च वर्णयतु।
(E) रोगनिर्णये प्रश्न-परीक्षायाः महत्त्वम्।
Write short notes.
(A) Law applicable to clinical practice
(B) Role of Anupana in the treatment
(C) Apunurbhava Chikitsa
(D) Adverse drug reaction and Adverse drug events
(E) Importance of Prashna Pariksha in disease diagnosis

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :KAUMARBHRITYA -BALA ROGA

BIJA, GARBHA VIGYANIYA (HUMAN GENETICS, EMBRYOLOGY)-PAPER – I

Date :11-02-2025

Tuesday

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 शुक्र आर्तव दोषाः विलिख्य , तस्य गर्भस्योपरि प्रभावं एवं तस्य चिकित्सां सविस्तारेण वर्णयत। 25
Write an essay on *Shukra – Artava Doshas*, their impact on *Garbha* and their management.
- 2 आयुर्वेदोक्त गर्भवृद्धिक्रम संकल्पनं वर्णयित्वा तस्य आधुनिक वैद्यशास्त्रीय संकल्पनां प्रति तुलनत्मक व्याख्यानं कुरुत । 25
Explain the Ayurveda concepts of foetal development and compare it with the modern concepts.
- 3 जातहारिण्याः वैज्ञानिकपक्षेषु निबन्धं लिखन्तु, तथैव च जातहारिण्याः ज्ञानं दैनन्दिन चिकित्सा व्यवहारे कथं सहायकं भवति इति वर्णयतु । 25
Write an essay on scientific aspects of *Jataharini* and how knowledge of *Jataharini* is helpful in day to day clinical practice?
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) मातुरौषधं तथा गर्भस्योपरि तस्य प्रभावः सोदाहरणं वर्णयतु ।
(B) टेराटोलॉजी एवं आयुर्वेद ।
(C) अपरा कार्याणि एवं तस्य विकाराः ।
(D) यमल गर्भ (Twin Pregnancy) ।
(E) आयुर्वेदे अतुल्यगोत्रीय संकल्पनयाः महत्त्वम् ।
Write short notes.
(A) Maternal medication and its impact on *Garbha* with examples
(B) Teratology and Ayurveda
(C) Functions and abnormalities of Placenta
(D) *Yamala Garbha* (Twin Pregnancy)
(E) Importance of *Atulyagotriya* concept of Ayurveda.

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT : RACHANA SHARIRA

GARBHA SHAARIRA -PAPER - I

Date :11-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Tuesday

Instructions : All questions are compulsory.

- 1 गर्भावक्रांति शारीरस्य व्याख्या: सह मसानुमासिक गर्भ वृद्धि बृहतत्रयी मतेन सविस्तर वर्णन कुरु । 25
Define Garbhavkranti Sharira and explain Masanumasik Garbhavruddhi according to Bruhat-trai.
- 2 गर्भाशरीरस्य व्याख्या सह बीज संरचना, तस्य उत्पत्ति एवं विकृति सविस्तर वर्णन कुरु । 25
Define embryology and describe the structure of gametes, gametogenesis and abnormalities in the formation of gametes.
- 3 रक्तवह संस्थानस्य उत्पत्ति एवं तस्य विकृति सविस्तर वर्णन कुरु । 25
Explain the development of cardiovascular system and its anomalies.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) गर्भ पोषण क्रमः ।
(B) यमल गर्भः ।
(C) गर्भासया फोल्डिंग तथा तस्य प्रभावः संरचनायः स्थिति भवति ।
(D) सद्योग्रहीत गर्भ लक्षण ।
(E) गर्भावक्रांति एवं गर्भ वृद्धि -अंतःस्त्रावि ग्रन्थिनाम प्रभावः ।
Write short notes.
(A) Garbhaposhana Krama.
(B) Yamal Garbha.
(C) Folding of embryo and its effect on the position of structure.
(D) Sadhyah Grihita Garbha Lakshana.
(E) Hormonal impact on conception and maintenance of pregnancy.

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :SHALYA TANTRA – GENERAL SURGERY

SHALYA TANTRA VANGMAYA–LITERATURE, RESEARCH AND DEVELOPMENT -PAPER – I

Date :11-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Tuesday

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 गुदगत रोगाणाम निदानात्मक पद्धतिनाम सविस्तरेण वर्णनं कुरु । 25
Describe in detail regarding diagnostic methods of Ano-Rectal Disorders.
- 2 निर्जीवाणुकरणस्य व्याख्या, तस्य भेदानी सविस्तरेण लिखित्वा, शल्य तंत्रे निर्जीवाणुकरणस्य प्रामुख्यतां महत्वं वर्णनं कुरु । 25
Define Sterilization, elaborate its classification and explain its importance in Surgery.
- 3 प्राचीन एवं आधुनिक कालानुसरेण योग्या विधीनां विवरणं कुरु । 25
Describe Yogya Vidhi as per ancient and present era.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) सर्जिकल ऑडिट
(B) क्ष किरणीय निदानात्मक पद्धतिनाम (प्रामुख्यता) महत्त्वम्
(C) नासासंधान विधि
(D) उपभोक्ता संरक्षण अधिनियम
(E) एंडोस्कोपी पद्धतिनां निदानात्मक एवं चिकित्सात्मक उपयोगिता
Write short notes.
(A) Surgical Audit
(B) Diagnostic importance of Radiological Investigations.
(C) Nasa Sandhana Vidhi
(D) Consumer Protection Act
(E) Diagnostic and Therapeutic uses of Endoscopy.

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT : SWASTHAVRITTA

VAIYAKTIKA SWASTHAVRITTAM SADVRITTAM CHA (PERSONAL AND MORAL HYGIENE) -

PAPER - I

Date : 11-02-2025

Tuesday

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Instructions : All questions are compulsory.

- 1 ऋतुशोधनप्रविधिं विविधऋतूनां सन्दर्भेण, रोगनिवारणे तस्य विधिः, क्रियाविधिः च वर्णयतु। भारतस्य विभिन्नेषु 25
भागेषु प्रचलितानां ऋतूनां व्याख्यानं कृत्वा भारतस्य उत्तर-दक्षिण-पूर्व-पश्चिम-भागयोः ऋतुशोधन-कार्यक्रमं लिखत।

Describe Ritu Shodhana technique with reference to various Ritus, its method and mode of action in disease prevention. Explain seasons prevalent in various parts of India and write the Ritu Shodhana schedule for North, South, East and Western parts of India.

- 2 चरक-सुश्रुत-वाग्भट्ट-योगरत्नाकर-शारङ्गधरोक्त शास्त्रीय आहारपदार्थानि व्याख्यातव्यानि। समकालीन जगति तेषां 25
उपयोगितां विलिखत।

Explain the classical food items described by Charaka, Sushruta, Vagbhata, Yogaratnakara and Sharngadhara. Write their practical utility in today's world.

- 3 स्वस्थवृत्ते रोगनिमित्त कारणे च सद्बृत्त-निद्रा-ब्रह्मचर्य-अब्रह्मचर्यस्य भूमिकां व्याख्यायितव्यम्। आधुनिक जगति 25
तस्य प्रासंगिकतां लिखत।

Explain the role of Sadvritta, Nidra, Brahmacharya and Abrahmacharya in the maintenance of health and causation of diseases. Write its relevance in modern world.

- 4 टिप्पणी कार्याः। 25

(A) आयुर्वेद तथा आधुनिक प्रथानुसार दन्तधावन विधयः।

(B) अद्यतन जगति वेगधारणस्य प्रभावः।

(C) द्वादश अशन प्रविचारणस्य प्राधान्यः।

(D) ब्रह्ममुहूर्तस्य प्रासंगिकतां व्याख्यायितव्यम्।

(E) स्वास्थ्ये रोगे च रसायनस्य उपयोगिताम्।

Write short notes.

(A) Dantadhavana techniques according to Ayurveda and modern practices.

(B) Effect of suppressing natural urges in contemporary world.

(C) Importance of 'Dwadasha Ashana Pravicharana'.

(D) Explain the relevance of Brahmamuhurta.

(E) Utility of Rasayana in health and diseases.

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT : AGADA TANTRA

VISHA CHIKITSA VIGYAN (MANAGEMENT OF POISONING) –PAPER - II

Date :12-02-2025
Wednesday

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 आयुर्वेदस्य आधुनिक चिकित्सा शास्त्रस्य च वर्गीकरणानुसारं विषाणां सामान्य चिकित्सां लिखत। 25
वत्सनाभविषस्य प्रबन्धनं व्यवस्थित रूपेण लक्षणानाम् संदर्भेण च वर्णयतु।
Write the general treatment of poisons according to classification of Ayurveda and modern medicine. Describe management of Vatsanabha poisoning in systemic manner with respect to symptoms.
- 2 व्याख्यां विभिन्न शास्त्रियमतानुसारं स्थावर विषस्य सामान्य चिकित्सा तथा स्थावर विषवेग चिकित्सा । 25
Explain Samany Sthavar Visha Chikitsa and Sthavar Visha Veg Chikitsa according to different classics.
- 3 शङ्किते वैद्यस्य कर्तव्यानि तथा च विषस्य पुष्टीकरणविधयः व्याख्यातव्यम् । 25
Explain the duties of a physician in the suspected as well as confirmatory methods of poisoning.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) ए.एस.वी. अनुप्रयोगस्य पद्धतिं वर्णयन्तु।
(B) मुखलेप विष चिकित्सा।
(C) सुश्रुतस्य मते संपर्कविषाणां विषाक्तव्यक्तिः चिकित्सा च।
(D) खाद्यविषाक्ततायाः च प्रबन्धनस्य वर्णनं कुरुत।
(E) एलर्जीत्वक्विकारस्य चिकित्सां व्याख्यातव्यम् ।
Write short notes.
(A) Describe the method of ASV application.
(B) Mukha Lepa Visha Chikitsa.
(C) The toxic manifestations and treatment of contact poisons according to Sushruta.
(D) Describe the management of food poisoning.
(E) Explain the treatment of allergic skin disorders.

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :AYURVED SAMHITA & SIDDHANT

SUSHRUT SAMHITA & ASHTANG-HRIDAYAM-PAPER – II

Date :12-02-2025

Wednesday

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Instructions: All questions are compulsory

- 1 “यथा हि कृत्स्नं विकारजातं विश्वरूपेणावस्थितं सत्त्वरजस्तमांसि न व्यतिरिच्यन्ते, एवमेव कृत्स्नं विकारजातं विश्वरूपेणावस्थितमव्यतिरिच्य वातपित्तश्लेष्माणो वर्तन्ते।” सूत्रस्यास्य व्याख्यानं कुरुत ।
“यथा हि कृत्स्नं विकारजातं विश्वरूपेणावस्थितं सत्त्वरजस्तमांसि न व्यतिरिच्यन्ते, एवमेव कृत्स्नं विकारजातं विश्वरूपेणावस्थितमव्यतिरिच्य वातपित्तश्लेष्माणो वर्तन्ते।” Explain this *Sutra*. 25
- 2 “स्वभावमीश्वरं कालं यदृच्छां नियतिं तथा । परिणामं च मन्यन्ते प्रकृतिं पृथुदर्शिनः ॥” श्लोकमिदं ससन्दर्भं वर्णयत ।
“स्वभावमीश्वरं कालं यदृच्छां नियतिं तथा । परिणामं च मन्यन्ते प्रकृतिं पृथुदर्शिनः ॥” Describe this verse with reference. 25
- 3 कस्मात् सूत्रस्थानं तन्त्रसंबन्धिनामन्यस्थानानां रहस्यवदुक्तं तत् स्पष्टयत ।
Explain why the *Sutrasthana* is said to be the *Rahasya* of other *Sthanas* relating to the Tantra 25
- 4 टिप्पणी कार्याः ।
(A) क्लेदविधृतिः
(B) चतुर्विधस्वेदाः
(C) रसशेषाजीर्ण
(D) आयुर्वेदरसायन व्याख्यायाः वैशिष्ट्यम्
(E) डल्हणस्य अवदानम्
Write short notes.
(A) *Kledavidhruti*
(B) Four types of *Sweda*
(C) *Rasasheshajirna*
(D) Speciality of Ayurveda Rasayana commentary
(E) Contribution of Dalhana 25

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :DRAVYAGUNA VIGYAN

GUNA KARMA VIGYAN (AYURVEDIC & MODERN PHARMACOLOGY)–PAPER – II

Date :12-02-2025
Wednesday

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Instructions: All questions are compulsory

- 1 द्रव्यस्य फार्मकोडैनामिक्स् परिग्रहार्थं रसपंचकस्य दायित्वं वर्णयत । 25

Explain role of Rasapanchaka in understanding pharmacodynamics of Drugs.

- 2 दीपन-पाचन-संग्राहि-स्तम्भन कर्म योग्योदाहरणसहितं वर्णयत । 25

Explain Deepana, Pachana and Samgrahi, Sthambha Karma with suitable examples.

- 3 गुर्वादिगुणस्य वर्णनं कुरु, तस्य चिकित्सायां दायित्वं वर्णयत । 25

Explain Gurvadi Guna and its role in treatment.

- 4 टिप्पणी कार्याः । 25

(A) द्रव्यस्य एनाल्जेसिक् एक्टिविटी विश्लेषणार्थं प्रायोगिकं विधानं लिखत

(B) तिक्तरसस्य अतियोगः

(C) द्रव्यशोधनस्य महत्त्वम्

(D) फार्मकोलोजि परिभाषां लिखत तथा एण्टिहैपर्टेन्सिव् अधिकृत्य लिखत

(E) सामान्यप्रत्ययारब्धं तथा विचित्रप्रत्ययारब्धं विवृणुत तथा तयोः महत्वं चिकित्सायां वर्णयत

Write short notes.

(A) Write experimental methods to evaluate Analgesic activity of Drug

(B) Tikta Rasa Atiyoga

(C) Importance of Dravya Shodhana

(D) Define Pharmacology and write about Antihypertensives

(E) Explain Samanya Pratyayarbda and Vichitra Pratyayarbda and its importance in treatment

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :KAYACHIKITSA

SAMANYA ROGA CHIKITSA-PAPER - II

Date :12-02-2025

Wednesday

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 अतिसार एवं उदावर्त रोगस्य निदानपंचक, परीक्षणानि, पथ्यापथ्य, चिकित्सासूत्रं सविस्तारेण लिखित्वा 25
अतिसारजन्य निर्जलीकरणं चिकित्सा प्रबंधन अपि लिखतु ।
Describe in detail Nidanapanchaka, investigation, Pathya-Apathya along with line of treatment of Atisara and Udavarta, along with the management of dehydration as a complication of Atisara.
- 2 मेटाबोलिक सिंड्रोम व्याख्या लिखित्वा इत्यस्य रोगस्य आयुर्वेद द्रष्टिकोणे विवरणं कृत्वा तस्य चिकित्सा सिद्धांता 25
पथ्यापथ्य लिखत ।
Defining the term metabolic syndrome, mention its Ayurvedic interpretation along with its treatment approach along with life style intervention.
- 3 मुत्रकृच्छ्रे मूत्राघातैः व्याख्या कृत्वा क्रोनिक किडनी रोगस्य निदान, रूप, परीक्षणानि, चिकित्सा सविस्तारेण 25
लिखित्वा ।
Defining the term Mutrakricchra and Mutraghata, describe in detail the causes, sign and symptoms, investigations and management of chronic kidney disease.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) सन्धिगत वात चिकित्सा
(B) मधुमेहस्य चिकित्सा
(C) श्वित्र चिकित्सा
(D) तमकश्वास चिकित्सा
(E) मायोकार्डियल इन्फार्क्शन - अत्यायिका चिकित्सा
Write short notes.
(A) Chikitsa of Sandhigata Vata
(B) Chikitsa of Madhumeha
(C) Chikitsa of Shwitra
(D) Chikitsa of Tamaka Shwasa
(E) Atayayika Chikitsa in Myocardial infarction

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :KAUMARBHRITYA -BALA ROGA

NAVAJATA SHISHU VIGYANA EVAM POSHANA -PAPER - II

Date :12-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Wednesday

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 नवजातस्य श्वासावरोध एवं तस्य चिकित्सा च विस्तृतेन वर्णयत्। 25
Write in detail about Asphyxia Neonatorum and its management.
- 2 प्रसवकालीन अभिघात जन्य व्यथे: विस्तृतेन वर्णयत्। 25
Describe birth injuries in detail.
- 3 अष्टविध स्तन्यदुष्टि एवं तस्य चिकित्सा च विस्तृतेन वर्णयत्। 25
Discuss in detail regarding Ashtavidha Stanyadushti and its management.
- 4 टिप्पणी कार्या: । 25
(A) नवजात रक्त विषमयता
(B) शिशु उदरशूल
(C) को लेहयितव्याः?
(D) शिरोपिचु
(E) नाभिनाले नाडीशलाका प्रवेशनः
Write short notes.
(A) Neonatal Septicaemia
(B) Infantile Colic
(C) Indications of Lehana
(D) Shiropichu
(E) Umbilical Catheterisation

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT : KRIYA SHARIR

PRAKRITI- SATTVA VIJÑĀNA –PAPER - II

Date :12-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Wednesday

Instructions : All questions are compulsory.

- 1 मनसस्य परिभाषा, स्थानं (स्थानम्), गुणाः, कार्याणि, विषयाः च विस्तरेण व्याख्यातव्याः। 25
Explain in detail the definition, location (स्थानम्), Properties, Functions and Objects of Mana(मनस्).
- 2 निद्रायाः परिभाषा, तस्य वर्गीकरणं, शारीरिकं चिकित्साशास्त्रीयं च महत्त्वं विस्तरेण लिखत । 25
स्वप्नोत्पत्तिश्च स्वप्नभेदं च व्याख्यातव्यम् ।
Write in detail about the definition of Nidra, its Classification, physiological and clinical significance. Also explain Svapnotpatti and Svapnabheda.
- 3 प्रकृतिं प्रभावितं कुर्वन्तः कारकाः व्याख्यातव्याः, भौतिकी प्रकृतिं लक्षणाः लिखत । प्रकृतिबोधे अद्यतन 25
प्रगतेः अपि वर्णनं कुरु ।
While explaining the factors influencing the Prakrti, write the characteristic features of the Bhautiki Prakrti. Also describe the recent advances in understanding the Prakrti.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) घी, धृति, स्मृतेः शरीरविज्ञानम् ।
(B) इन्द्रिय-पञ्च-पञ्चकः ।
(C) इन्द्रियाणां बोधस्य सन्दर्भे शिक्षणं प्रेरणा च (लर्निंग एवं मोटीवेशन) ।
(D) वेदनास्य शरीरविज्ञानः ।
(E) आत्मस्य लक्षणानि ।
Write short notes.
(A) Physiology of Dhi, Dhrti and Smrti.
(B) Indriya-Panca-Pancaka.
(C) Learning and Motivation in context to perception by senses.
(D) Physiology of Pain.
(E) Characteristic features of Atma.

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :PANCHKARMA

VAMANA AND VIRECHANA KARMA –PAPER – II

Date :12-02-2025

Wednesday

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 वमनकर्मस्य अयोग्याः कारणसहित विवेचनं कुरु । 25
Describe the contraindications of vamana karma with justification.
- 2 वमनस्य अयोग अतियोग व्यापादस्य चिकित्सा च वर्णयत । 25
Describe the management of ayoga, atiyoga and vyapada of vamana karma.
- 3 रोगेभ्यो विशिष्ट अवस्थायां विरेचनकर्मस्य उपयोगितां वर्णयत । 25
Describe the importance of virechana karma in specific conditions of diseases.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
 - (A) संसर्जन क्रम
 - (B) विरेचनोपग द्रव्य
 - (C) वमन द्रव्य गुणधर्माः
 - (D) वमनकर्म समये रोगी परिचर्या
 - (E) इच्छाभेदी रस

Write short notes.

 - (A) Samsarjana krama
 - (B) Virechanopaga dravya
 - (C) Properties of vamana Dravya
 - (D) Taking care of patient during vamana karma
 - (E) Ichchabhedi rasa

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :PRASUTI - STREE ROGA

PRASAVA VIGYANA –PAPER – II

Date :12-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Wednesday

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 प्रसवस्य विविधावस्थायां वर्णनं कृत्वा, तृतीयावस्थायाः उपद्रवाः, तेषां चिकित्सां च सविस्तरं वर्णयत । 25
Describe different stages of labour; write the complications occur during 3rd stage of labour along with their treatment.
- 2 गर्भासङ्गस्य कारणानि, लक्षणं, उपद्रवं, चिकित्साश्च प्राच्यपाश्चात्यमतानुसारेण वर्णयत । 25
Describe the causes, clinical features, complications and the treatment of Garbhasanga as per Ayurveda and modern point of view.
- 3 दुष्प्रजाताः परिभाषा दत्वा; दुष्प्रजातामयानां संख्याः, नामानि च दर्शयित्वा सूतिका ज्वरस्य निदानं, लक्षणं, उपद्रवाः चिकित्सां च प्राच्यपाश्चात्यमतेन सविस्तरं वर्णनं कुरु । 25
Defining Dushprajata; enlist the diseases of Dushprajata along with the name and describe the causes, clinical features, complications and management of Sutika Jwara as per Ayurveda and modern point of view.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) प्रसवकाले गर्भनिरीक्षणम् ।
(B) प्रिमेच्योर रप्चर ऑफ मेम्ब्रेन (अकाले गर्भोदक स्राव) ।
(C) स्तन विद्रधि ।
(D) जन्मकालीन श्वासावरोध प्रबन्धनम् ।
(E) ओक्सिटोकिक्स ।
Write short notes.
(A) Intrapartum foetal monitoring
(B) Premature rupture of membrane
(C) Stana Vidradhi
(D) Management of birth asphyxia
(E) Oxytocics

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT : RACHANA SHARIRA

KOSHTHANGA SIRA DHAMANI SROTAS SHAARIR –PAPER - II

Date :12-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Wednesday

Instructions : All questions are compulsory.

- 1 व्यवहार शारीर सह सिरा, धमनी एवं स्रोतसस्य व्याख्या, निरुक्ति, संख्या प्रकार: विस्तृत वर्णन कुरु। 25
Define Sira, Dhamani and Srotas, its etymology, number, types with clinical anatomy in detail.
- 2 अन्नवह स्रोतसस्य व्याख्या, तस्य अंग प्रत्यंग सह यकृतस्य अंतरबाह्य रचना, ऊतकीय संरचना एवं व्यवहार शारीर सह विस्तृत वर्णन कुरु। 25
Define Digestive system, its components, and write the internal and external anatomy, histology, and clinical aspect of liver in detail.
- 3 स्त्री प्रजनन संस्थास्य अंतरबाह्य अंगप्रत्यंग सह गर्भाशयस्य चिकित्सीय भागेन सह सविस्तर वर्णन कुरु। 25
Enlist the internal and external organs of female reproductive system and write uterus in detail with clinical anatomy.
- 4 टिप्पणी कार्याः। 25
(A) स्वरयंत्र।
(B) हृदयस्य वाम निलय।
(C) आयुर्वेदिय स्नायु शारीर एवं तस्य अर्वाचीन विचारः।
(D) कला शारीर तस्य व्यवहार शरीर सह वर्णन कुरु।
(E) उदारवारण कला तस्य महत् बन्धः।
Write short notes.
(A) Larynx
(B) Left ventricle of heart
(C) Snayu sharira and its correlation with modern science
(D) Kala Sharira and its clinical importance.
(E) Major folds of peritoneum

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT : ROGA NIDANA

ROGA VIGYANA –PAPER – II

Date :12-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Wednesday

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 “रक्तपित्त” इत्यस्य निरुक्ते: वर्णनं करोतु। तस्य हेतु, संप्राप्ति, प्रकाराः, साध्यासाध्यत्वः च वर्णनं करोतु। 25
Explaining word “Raktapitta”, describe its cause, pathogenesis, types and prognosis.
- 2 राज्यक्ष्मा: तस्य कारणकारकाणां, संप्राप्तिः, प्रकाराणां, साध्यासाध्यत्व च वर्णनं करोतु। 25
Describing common causative factors, pathogenesis, types and prognosis of Rajyakshama.
- 3 वातव्याधे: सामान्य कारणं संप्राप्तिं च वर्णयित्वा पक्षवध व्याधे: व्याख्या विस्तरेण लिखतु। 25
Describing common causes and pathogenesis of Vatavyadhi, explain diseases Pakshavadha in detail.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) उदररोग सम्प्राप्ति तथा साध्यासाध्यत्व
(B) प्रमेहः साध्यासाध्यता
(C) ग्रहणी सम्प्राप्ति तथा प्रकाराः
(D) मूर्च्छा तथा संन्यास
(E) कर्मज व्याधि
Write short notes.
(A) Udar Roga pathogenesis and prognosis.
(B) Prameha prognosis.
(C) Grahani pathogenesis & types.
(D) Murchchha & Sanyasa
(E) Karmaj Vyadhi

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :RASA SHASTRA AND BHAISHAJYA KALPANA

BHAISHAJYA KALPANA-PAPER – II

Date :12-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Wednesday

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 सविर्यतावधे: अवधारणया सह शास्त्रीयसाम्प्रतकालीनसंरक्षणप्रविधीन् वर्णयत् । 25
Describe the classic and contemporary preservation techniques with Saviryataavadhi (self-life) concept.
- 2 पंचविधकषायकल्पना आधुनिकौषधप्रविधिनां प्रासंगिकतया सह व्याख्यां कुरुत् । 25
Explain the Panchavidha Kashaya Kalpana with relevance of Modern Pharmaceutical Techniques.
- 3 न्यूट्रास्युटिकले कृतन्नाकल्पना समहत्त्वम् वर्णयत् । 25
Describe the Krittanna Kalpana with its significance in Nutraceutical.
- 4 टिप्पणी: लिखत । 25
(A) आयुर्वेदिक-फार्मेकोपिया-ओफ-इन्डिया
(B) चक्रदत्तः
(C) सिरप
(D) फ्रिज् ड्रायिंग
(E) स्नेहमूर्च्छनाअवधारणा
Write short notes.
(A) Ayurvedic Pharmacopeia of India
(B) Chakradatta
(C) Syrup
(D) Freeze Drying
(E) Concept of Sneha Murchchhana

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :SHALYA TANTRA – GENERAL SURGERY

SHALYA TANTRA VIGYAN –PAPER – II

Date :12-02-2025
Wednesday

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 मूत्रवृद्धिस्या व्याधिव्यवच्छेद एवं शल्य चिकित्सा वर्णयत । 25
Describe Differential diagnosis and surgical treatment of Hydrocele.
- 2 सद्योव्रण प्रकार लक्षण एवं चिकित्सा वर्णयत। 25
Describe classification, clinical features and management of “Sadyovran”.
- 3 (A) गुदार्श व्याधिस्य वर्गिकरण लक्षण चिकित्सा च वर्णयत। 25
Describe classification, clinical features and management of “Gudarsha”.
(B) संधिमोक्ष प्रकार लिखीत्वा अंससंधि मोक्ष लक्षण चिकित्सा च वर्णयत।
Explain classification of Sandhimoksh, clinical features and management of Shoulder dislocation.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) व्रणशोथ चिकित्सा सप्त उपक्रम
(B) सम्यक दग्ध लक्षण च चिकित्सा
(C) प्रनष्टशल्य निर्हरण उपायाः
(D) अक्षकास्थि भग्न चिकित्सा
(E) मूत्राशमरी चिकित्सा
Write short notes.
(A) Sapta upakram in Vranshoth management.
(B) Clinical features and treatment of Samyak Dagdha.
(C) Techniques of extraction of Pranasht Shalya.
(D) Management of Clavicle bone fracture.
(E) Management of Mootrashmari.

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT : SHALAKYA TANTRA

SHALAKYA SHIRO NASA KARNA AND KANTHA ROGAS –PAPER – II

Date :12-02-2025

Wednesday

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 स्वरभेदस्य विस्तृत रूपेण वर्णनं कुरुत कियताम्। 25
Describe the Swarabheda in detail.
- 2 नासार्श एतेषां निदानः, चिन्हाणि : लक्षणानां च व्याख्यां कुर्वन् एतस्याः चिकित्सायाः आयुर्वेदाधुनिक 25
मतानुसारेण च वर्णनं कियताम्।
Describe the aetiology of Nasa Arsha, its signs and symptoms and describe its treatment according to Ayurveda and modern science.
- 3 कंठगत रोगाणां नामानि लिखित्वा आयुर्वेद एवं आधुनिकविधिना उपजिह्विकायाः विस्तृत रूपेण वर्णनं 25
कियताम्।
Write the name of Kanthagata Rogas and describe the disease Upajihwika in detail according to Ayurveda and modern Science.
- 4 टिप्पणी कार्याः। 25
(A) ट्राईजैमिनल नाडी
(B) नासायाम् भयात्मक स्थानः
(C) दंतगत रोग
(D) अर्धवभेदक चिकित्सा
(E) नासायाम् रक्तनाडीनाम्
Write short notes.
(A) Trigeminal Nerve
(B) Danger area of Nose
(C) Dantagata Rogas
(D) Ardhavabhedaka treatment
(E) Blood vessels of nose

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT : SWASTHAVRITTA

SAMAJIKA SWASTHAVRITTAM (COMMUNITY HEALTH) –PAPER - II

Date :12-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Wednesday

Instructions : All questions are compulsory.

- 1 व्यावसायिक स्वास्थ्यं किम् ? भिन्नानां व्यावसायिकस्वास्थ्यसमस्यानां निवारणे प्रबन्धने च आयुर्वेदस्य भूमिकां स्पष्टयत । 25

What is Occupational health ? Explain the role of Ayurveda in prevention and management of different occupational health problems.

- 2 आयुर्वेदिकदृष्टिकोणेन सह वायुप्रदूषणस्य स्रोतः, स्वास्थ्य प्रभावा, तस्य निवारणस्य नियन्त्रणस्य च उपायानां विषये विस्तरेण लिखत । 25

Write in detail about air pollution, its sources and effects on health, measures of prevention and control along with Ayurvedic perspective.

- 3 परिवारनियोजनस्य परिभाषां कुरुत । आंतर गर्भाशयीन गर्भनिरोधक साधनानी विषये वर्गीकरण सहितं विस्तरेण वर्णयत । 25

Define family planning. Describe the IUCDs along with their classification in detail.

- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) जैव चिकित्सा अपशिष्ट प्रबन्धनम् ।
(B) विद्यालयीन स्वास्थ्य एवं आयुर्वेदः ।
(C) आयुर्वेदानुसारं जलशोधनम् ।
(D) आयुर्वेदे जीवाणुनाशनम् ।
(E) आयुर्वेदे वार्धक्यसुश्रूषा ।

Write short notes.

- (A) Biomedical waste management.
(B) School health and Ayurveda.
(C) Jalashodhana measures as per Ayurveda.
(D) Disinfection in Ayurveda.
(E) Geriatric care in Ayurveda.

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :AYURVED SAMHITA & SIDDHANT

AYURVEDIYA AND DARSHANIKA SIDDHANTA – PAPER – III

Date :13-02-2025
Thursday

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Instructions: All questions are compulsory

- 1 'तन्मयान्येव भूतानि तद्गुणान्येव चादिशेत् | तैश्च तल्लक्षणः कृत्स्नो भूतग्रामो व्यजन्यत ||'
श्लोकमिदं कारणकार्यवादमनुसृत्य वर्ण्यताम् ।
'तन्मयान्येव भूतानि तद्गुणान्येव चादिशेत् | तैश्च तल्लक्षणः कृत्स्नो भूतग्रामो व्यजन्यत ||'
Explain this verse in context to *Karyakaranavada*. 25
- 2 स्वभावोपरमवादस्य चिकित्सायां महत्त्वं विस्तरेण व्याख्यातव्यम्।
Describe in detail the importance of *Svabhavoparama Vada* in treatment. 25
- 3 न्यायदर्शनानुसारेण अनुमान प्रमाणस्य वर्णनं कुरुत ।
Describe *Anumana pramana* according to *Nyaya* philosophy. 25
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
 - (A) अनेकान्तवाद
 - (B) वेदांतदर्शनस्य प्रमुखसिद्धान्ताः
 - (C) पुनर्जन्मः
 - (D) सांख्योक्त प्रकृति विचारः
 - (E) चित्तवृत्तिWrite short notes.
 - (A) *Anekantavada*
 - (B) Main principles of *Vedanta Darshana*
 - (C) *Punarjanma*
 - (D) Concept of *Prakriti* according to *Samkhya*
 - (E) *Chittavritti*

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT : AGADA TANTRA

VYAVAHARA AYURVEDA EVAM VIDHI VAIDYAKA – PAPER - III

Date :13-02-2025

Thursday

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 गृहे अग्निना अचेतनं ज्ञात्वा ४५ वर्षीयः महिला विस्तृतदाहेन आपत्कालीनविभागं आनीयते। तस्याः 25
शरीरस्य ५०% अधिकं तृतीयडिग्री दाहः भवति, यत्र तस्याः मुखं, बाहू, शरीरं च सन्ति । चिकित्सा-
विधिपूर्वक-अनुसन्धानस्य गंभीरतायाः विस्तारस्य, पदानां च आधारेण अन्यप्रकारस्य दाह व्रणस्य रूपरेखां
कल्पयन्तु तथा च अस्य रोगी मृत्योः सन्दर्भे न्यायिक शवपरीक्षायाः भूमिकायाः आधारेण।
A 45-year-old female is brought to the emergency department with extensive burns after
being found unconscious in a house fire. She has severe third-degree burns over 50% of her
body, including her face, arms and torso. Outline other types of heat injuries based on the
extent of depth and steps in the medico-legal investigation and the role of forensic autopsy in
case of the death of this patient.
- 2 मृत्युस्य शारीरिक प्रक्रियाणां विषये चर्चा कुर्वन्तु। मृत्योः पश्चात् परिवर्तनस्य वर्णनं कुर्वन्तु तथा च 25
चिकित्सा वैधानिक महत्त्वेन न्यायिकपरीक्षायाः महत्त्वस्य मूल्याङ्कनं कुर्वन्तु।
Discuss the physiological processes of death. Describe the postmortem changes and evaluate
the importance of forensic examination with medicolegal importance.
- 3 नियमविधिभिः सह चिकित्सा विधि शवपरीक्षणस्य विषये विस्तरेण व्याख्यातव्यम्। 25
Explain in detail about medicolegal autopsy along with rules and regulations.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) PNDT अधिनियम।
(B) रोगिणां अधिकाराः विशेषाधिकाराः च।
(C) एफ.एस. एल.।
(D) परसिस्टेंट वेजीटेटीव्ह स्टेट।
(E) वैद्यस्य गुणान् व्याख्यातव्यम् ।
Write short notes.
(A) PNDT ACT.
(B) Rights and privileges of patients.
(C) F.S.L.
(D) Persistent vegetative state.
(E) Explain qualities of Vaidya.

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :DRAVYAGUNA VIGYAN

PRAYOGAVIGYANA (PHARMACOTHERAPEUTICS/CLINICAL PHARMACOLOGY)– PAPER – III

Date :13-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Thursday

Instructions: All questions are compulsory

- 1 सम्योगविरुद्धसिद्धान्तमधिकृत्य लिखत तथा चिकित्सायां तस्योपपत्तिं वर्णयत । 25
Write about Samyoga Viruddha Siddhanta and its clinical relevance.
- 2 इदानीन्तनकाले क्लिनिकल् ड्रग्स रिसर्च् इत्यस्य विधानं तथा उपपत्तिं लिखत । 25
Explain Clinical Drug research its process and its relevance in present scenario.
- 3 (A) अनुपातस्य परिभाषां लिखत तथा रोगचिकित्सायां तस्य भूमिकां योग्योदाहरणसहितं वर्णयत । 25
Define Anupaana and its role in treating disease with suitable examples.
(B) रोगचिकित्सायां पथ्यस्य भूमिकां लिखत ।
Write about role of Pathya in treating disease.
- 4 निम्नलिखितद्रव्याणां आमयिकप्रयोग, औषधयोग, मात्र एवं प्रतिकूल कर्म विवृणुत । 25
(A) वत्सनाभ
(B) अर्क
(C) आमलकी
(D) लशुन
(E) बिल्व
Write down Amayika Prayoga Aushadha Yoga, Matra and Adverse effects of following Dravyas.
(A) Vatsanabha
(B) Arka
(C) Amalaki
(D) Lashoona
(E) Bilva

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :KAYACHIKITSA

VISHISHTA ROGA CHIKITSA – PAPER - III

Date :13-02-2025

Thursday

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 भुज-सन्धौ वेदनया सह बाहुम् विकिरणयमानस्य रोगिणः किं निदानं भवति, वर्तमान- सापेक्ष निदान, परीक्षण, तस्य प्रबन्धनस्य च उल्लेखं करोतु । 25
What is the diagnosis of the patient presenting with pain in the shoulder joint radiating to the arm with numbness, Mentioning the differential diagnosis, write the applicable investigation and its management
- 2 पार्किन्सोनिजम् इत्यस्य निदाना, सम्प्राप्ति, च रूपम्, तस्य परीक्षणैः, चिकित्साभिः सह उल्लिखतु। 25
Mention etiology, patho physiology and clinical sign and symptoms of parkinsonism, along with its investigations and line of treatment.
- 3 नियोप्लास्टिक-रोगस्य कारणानां, लक्षणानां, प्रकाराणां, परीक्षणानां च तस्य प्रबन्धनेन सह विस्तरेण वर्णयतु। 25
Describe in detail the causes, clinical features, investigations, types of neoplastic disease with its management
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) व्यक्तित्व- विकाराणां लक्षणानि, प्रकाराणि।
(B) डेंग्यू रक्तस्रावी ज्वर
(C) गोनोरिया परीक्षणैः
(D) मेनिनजाइटिस रोगस्य कारणानि लक्षणानि च
(E) अनन्तवातस्य लक्षणा चिकित्साश्च ।
Write short notes.
(A) Clinical features and types of personality disorders
(B) Dengue hemorrhagic fever
(C) Investigations of gonorrhoea
(D) Causes and clinical features of meningitis
(E) Lakshana and Chikitsa of Ananta Vata

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT : KRIYA SHARIR

KOSTHANGA KRIYA VIJÑANA – PAPER – III

Date :13-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Thursday

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 आहारपाक प्रक्रियां, आहारपरिणामकरभावं च अन्नवह स्रोतसश्च आहारविधिविधानं च अष्ट 25
आहारविधिविशेषायतनं च विस्तरेण व्याख्यातव्यम् ।
Explain in detail the Ahara Paka Prakriya, Aharaparinamakara bhava and Annavaha Srotas, Ahara-vidhi-vidhana and Asta aharavidhi viśesayatana.
- 2 विभिन्नपाचकरसस्य विषये व्याख्यायन्ते तेषां एंजाइमस, क्रियातंत्राणि च लिखत । पाचनप्रक्रियायां 25
अग्नाशयस्य यकृतस्य च कार्याणि विस्तरेण वर्णयत ।
Explain about different digestive juices, their enzymes and their mechanisms of action. Explain the functions of Pancreas and Liver in the process of digestion in detail.
- 3 अग्निस्य महत्त्वं, तस्य वर्गीकरणं तथा च जाठराग्नि, भूताग्नि, धात्वाग्निस्य कार्याणि च वर्णयत । 25
Describe the importance of Agni, its Classification and functions of Jatharagni, Bhutagni, and Dhatvagni.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) डीग्लूटिशन ।
(B) कोष्ठस्य लक्षणम् ।
(C) अग्निमांद्यस्य अनुप्रयुक्त शरीर विज्ञान ।
(D) अवस्थापाकं निष्ठापाकं च ।
(E) कार्बोहाइड्रेट वर्गीकरणम् ।
Write short notes.
(A) Deglutition.
(B) Characteristics of Kostha.
(C) Agnimandya.
(D) Avasthapaka and Nishthapaka.
(E) Classification of Carbohydrates.

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :KAUMARBHRITYA -BALA ROGA

BALAROGA (PEDIATRIC DISORDERS)- PAPER - III

Date :13-02-2025

Thursday

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 हेतु लक्षण चिकित्सा सहितेन बालकस्य तमक श्वासं विस्तृतेन वर्णयत्। 25
Describe causes, clinical features and treatment of Childhood Bronchial Asthma in detail.
- 2 बालकस्य अन्नवह स्रोतोजन्य विकाराणां विस्तृतेन वर्णयत्। 25
Discuss in detail regarding the diseases of GIT in children.
- 3 बालकस्य आक्षेपक रोगोत्पत्ति एवं तस्य चिकित्सा च विस्तृतेन वर्णयत्। 25
Write in detail regarding the manifestation and management of convulsive disorders in children.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) सेरिब्रल पाल्सि
(B) बाल-स्थूल्य
(C) डेन्गु ज्वरः
(D) ध्यानाभाव अतिसक्रियता विकार (ए. डी. एच .डी.)
(E) चर्मदल
Write short notes.
(A) Cerebral Palsy
(B) Childhood Obesity
(C) Dengue
(D) ADHD
(E) Charnadala (Atopic Dermatitis)

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :PANCHKARMA

BASTI KARMA AND NASYA KARMA – PAPER – III

Date :13-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Thursday

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 कायाचिकित्सा एवम् अन्य आयुर्वेदशाखासु बस्तिचिकित्सायाः महत्त्वम्
Importance of Basti in Kayachikitsa and other branches of Ayurveda 25
 - 2 अनुवासन् बस्तेः व्यापद् एवं तस्य चिकित्सा सविस्तारं वर्णयतु
Describe Anuvasana Basti Vyapad and its Chikitsa in Detail 25
 - 3 “द्वारं हि शिरसोनासां” सूत्रस्य वर्णनं कृत्वा नस्य कर्मस्य कार्मुकता वर्णयतु
Explain “ Dwaram Hi Shirso Nasa” and mode of action of the Nasya Karma 25
 - 4 टिप्पणी कार्याः । 25
 - (A) नस्य कर्मस्य वर्गीकरणम् ।
 - (B) उत्तरबस्तिः ।
 - (C) माधुतैलिक बस्तिः ।
 - (D) “कोविड् -१९” रोगस्य प्रतिरोधे नस्य कर्मस्य उपयोगिता ।
 - (E) षड्बिन्दुतैल
- Write short notes.
- (A) Classification of Nasyakarma .
 - (B) Uttarbasti.
 - (C) Madhutailika Basti
 - (D) Role of Nasya in Prevention of COVID-19.
 - (E) Shadbindu Taila .

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :PRASUTI - STREE ROGA

STREE ROGA VIGYANA – PAPER – III

Date :13-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Thursday

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 सहायक प्रजनन प्रौद्योगिकीनां प्रकाराः, पूर्वानुमानितकारकं, लाभं, हानिं च सविस्तरं वर्णनं कुरुत । 25
Explain the types, prognostic factors, benefits and health hazards of Assisted Reproductive Technology in details.
- 2 योनिरोगस्य सामान्य निदानानि लिखित्वा, सुश्रुतमतानुसारेण वातज योनिव्यापदाः के ? तेषां नामानि, निदानं, लक्षणं, उपद्रवाः, चिकित्सां च प्राच्य-पाश्चात्य मतानुसारं सविस्तरं वर्णयत । 25
Describe the causes of Yonivyapad. How many Vataja Yonivyapada according to Sushruta? Write their name, causes, clinical features and treatment as per Ayurveda and modern point of view.
- 3 रजोनिवृत्तिजन्य लक्षणानि, उपद्रवाः, प्रतिषेधात्मक उपायाः चिकित्सां च वर्णयित्वा अद्यतन अनुसंधानानां वर्णयत । 25
Describe the clinical features, complications, preventive measures and management of menopausal syndrome and mention about research updates.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) आयुर्वेदेषु वर्णित गर्भपातकर योगाः ।
(B) गर्भाशयगत अर्बुदस्य उपद्रवाः ।
(C) स्त्रीरोगे प्रयुक्त आधुनिक नैदानिक तकनीकाः ।
(D) स्त्रीरोगे लशूनकल्पस्य प्रयोगः ।
(E) योनि अर्श ।
Write short notes.
(A) Garbhapataka Yogas mentioned in Ayurveda
(B) Complications of uterine fibroids
(C) Modern diagnostic techniques used in Gynecological diseases.
(D) Uses of Lashoona Kalpa in Striroga.
(E) Yoni Arsha.

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT : RACHANA SHARIRA

MARMA SHAARIRA EVUM ASTHI SANDHI PESHEE SHAARIRA – PAPER - III

Date :13-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Thursday

Instructions : All questions are compulsory.

- 1 संधिना तुलनात्मकं विवरणं कृत्वा, कक्षा संधि विवरणं कुरु । 25
Write a comparative description of joint and explain shoulder joint.
- 2 मर्म वर्गीकरणं कृत्वा कालान्तर प्राणहर मर्मणा विवरणं कुरु । 25
Classify Marma, explain Kalantara Pranahara Marma.
- 3 प्रगण्डस्थे: सचित्रं सविस्तारेण वर्णनं कुरुत । 25
Describe the Humerus bone along with diagram in detail.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) कूर्पर संधि
(B) रुजाकर मर्म
(C) मांस मर्म
(D) हांस्त्रीन्ग पेशी
(E) अक्षकास्थि
Write short notes.
(A) Elbow joint
(B) Rujakara marma
(C) Mamsa marma
(D) Hamstring muscles
(E) Clavicle

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT : ROGA NIDANA

PARIKSHA VIGYANA – PAPER – III

Date :13-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Thursday

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 "हृद्रोगस्य" निदानार्थं व्यक्तिनिष्ठं, वस्तुनिष्ठं, तथा प्रयोगशालायाः च परीक्षणानि लिखतु । 25
Write subjective, objective and laboratory investigations to diagnose the "*Hridroga*".
- 2 लिवर- फंक्शन टेस्ट इत्यस्य महत्त्वं तस्य प्रयोगं च व्याख्यातु । 25
Explain the significance of Liver Function Test and its application.
- 3 विविधप्रकाराणां " बायो मार्कर्स " तथा तेषां नैदानिक-उपयोगितायाः वर्णनं करोतु । 25
Describe different types of "*Biomarkers*" & their clinical Utility.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) नाडी परिक्षेः महत्त्वम्
(B) ग्लाइकोसिलेटेड हीमोग्लोबिन महत्त्वम् ।
(C) मूत्रस्य रसायनिकपरीक्षा तथा तस्य महत्त्वम्
(D) जिह्वा परिक्षणम्
(E) मूत्ररोगाणां निदानार्थं अल्ट्रासोनोग्राफी उपयोगस्य महत्त्वम्।
Write short notes.
(A) Significance of Nadi pariksha
(B) Significance of Glycosylated hemoglobin.
(C) Chemical Examination of Urine and Its Significance
(D) Jivha parikshana
(E) Significance of Ultrasonography in the diagnosis of Urinary diseases.

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :RASA SHASTRA AND BHAISHAJYA KALPANA

RASA CHIKITSA & AUSHADHA YOGA VIGYANA- PAPER - III

Date :13-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Thursday

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 अधोलिखितानां औषधयोगानां घटकाः, निर्माणविधिः, चिकित्साप्रयोगः, मात्रा एवं अनुपानं लिखत । 25
Write down the ingredients, method of preparation, therapeutic uses, dose and Anupana of following Aushadha Yoga:
(a) हेमगर्भ-पोट्टली – Hemagarbha Pottali
(b) हरिद्राखण्डम् – Haridrakhanda
- 2 अधोलिखितानां औषधयोगानां सज्जीकरणविधि-सम्भावितकर्म-प्रशासनविधीन् लिखत । 25
Write down the method of preparation, probable mode of action, method of administration of following Aushadha Yoga:
(a) त्रिभुवनकिर्ति-रसः – Tribhuvankirti Rasa
(b) संजीवनी-वटी – Sanjivani Vati
(c) अभयादिमोदकम् – Abhayadi Modaka
(d) रसकर्पूरः – Rasakarpura
- 3 अधोलिखितानां योगानां घटकाः, संभावितकार्यपद्धतिः, चिकित्सोपयोगः, मात्रा एवं अनुपानं लिखत । 25
Write down the ingredients, probable mode of action, therapeutic uses, dose and Anupana of following Yogas:
(a) आरोग्यवर्द्धिनी वटी – Arogyavardhini Vati
(b) स्वादिष्ट विरेचन चूर्ण – Swadishta Virechana Churna
(c) कैशोर गुग्गुलु – Kaishora Guggulu
(d) जात्यादितैल – Jatyadi Taila
(e) शंख-वटी – Shankha Vati
- 4 टिप्पणीः लिखत । 25
Write short notes.
(A) रसाजीर्ण – Rasajirna
(B) अयस्कृति – Ayaskriti
(C) रसपर्पटी – Rasa Parpati
(D) वासा-पुटपाक-स्वरस – Vasa Putapaka Swarasa
(E) चन्द्रोदयावर्ति – Chandrodaya Varti

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT : SHALAKYA TANTRA

SHALAKYA –MUKHA DANTA ROGA – PAPER – III

Date :13-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Thursday

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 आयुर्वेद आधुनिक मतानुसारेण च कण्ठशालूक रोगस्य विस्तृत रूपेण वर्णनं कियताम्। 25
Explain Kantha Shalooka in detail according to Ayurveda and Modern
- 2 आयुर्वेदाधुनिक मतानुसारेण च दंतवेष्ट रोगस्य निदानं, चिन्हं, लक्षणानां, चिकित्सायाः वर्णनं कियताम्। 25
Describe the disease Dantaveshta alongwith its aetiology, signs, symptoms and treatment according to Ayurveda and Modern science.
- 3 जिह्वागत रोगाणां नामानि लिखित्वा: अधिजिह्विका रोगस्य विस्तृत रूपेण वर्णनं कियताम्। 25
Write the name of tongue diseases and describe Adhijihwika in detail.
- 4 टिप्पणी कार्याः 25
(A) जलार्बुद
(B) वर्धन
(C) मांसतान
(D) सपेक्ष निदानः लाइकेन प्लेनस एवं ल्यूकोप्लाकिया
(E) कच्छप
Write short notes.
(A) Jalarbuda
(B) Vardhan
(C) Mansataa
(D) Deferential Diagnosis: Lichen planus and Leukoplakia
(E) Kachchapa

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :SHALYA TANTRA – GENERAL SURGERY

ADHUNIK SHALYA KARMA - MODERN SURGERY – PAPER – III

Date :13-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Thursday

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 निदानं प्रबन्धनं च सह निम्नजठरान्त्रस्य रक्तस्रावस्य विविधानि कारणानि वर्णयन्तु । 25
Describe various causes of lower gastrointestinal bleeding along with diagnosis and management
- 2 एपेण्डिसाइटिसस्य सम्प्राप्ति, निदानं, चिकित्सां च वर्णनं कुरु । 25
Describe aetiopathogenesis, clinical features, and management of appendicitis
- 3 क्षुद्रान्त्रस्य अवरोधस्य निदान, प्रकाराः, नैदानिकविधयः, चिकित्सां च वर्णयन्तु । 25
Describe etiology, types, diagnostic methods, and management of small bowel obstruction
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) सुडो पेनक्रियाटिक सिस्ट
(B) मल निमित्तज भगंदरस्य चिकित्सा
(C) अल्सरेटिव कोलाइटिस
(D) थाइरोग्लोसल सिस्ट
(E) बर्जेर्स डीसीज्
Write short notes.
(A) Pseudo Pancreatic Cyst
(B) Management of faecal fistula
(C) Ulcerative Colitis
(D) Thyroglossal Cyst
(E) Buerger's disease

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT : SWASTHAVRITTA

SAMKRAMAKA ROGA PRATISHEDHAM EVAM SWASTHYA PRASHASANAM (EPIDEMIOLOGY AND HEALTH ADMINISTRATION) – PAPER - III

Date :13-02-2025
Thursday

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Instructions : All questions are compulsory.

- 1 जनपदोद्ध्वंसस्य कारणानि, अभिव्यक्ति एवं परिहार निर्देशानि वर्णयत । आधुनिक जगति तस्य प्रासंगिकतां व्याख्यायितव्यम् । 25

Describe the causes, manifestation and solutions of Janapadodhwamsa. Explain its relevance in modern world.

- 2 व्याधिक्षमत्वं व्याख्यायितव्यम् । आधुनिकविज्ञानानुसारं तस्य प्रकारान् वर्णयतु । आयुर्वेदे रोगप्रतिरोधकता कथं व्याख्याता ? 25

Explain Immunity. Describe its types as per modern science. How is immunity explained in Ayurveda ?

- 3 कुप्रसंगजव्याधयस्य परिभाषां दत्वा तेषां निवारणं नियन्त्रणं च आयुर्वेदिक उपचार सहितम् विस्तरेण वर्णयत । 25

Defining Kuprasangaja Vyadhis, describe their prevention and control along with Ayurvedic measures in detail.

- 4 टिप्पणी कार्याः । 25

- (A) यात्रिकाणां कृते स्वास्थ्योपदेशः ।
(B) स्वच्छ भारत अभियानम् ।
(C) आपदा प्रबन्धन सिद्धान्ताः ।
(D) संक्रामक रोग सांख्यिकी ।
(E) 'आयुष' विभागस्य उद्देश्याः ।

Write short notes.

- (A) Health Advice for travellers.
(B) Swachchh Bharat Abhiyanam.
(C) Principles of disaster management.
(D) Infectious disease statistics.
(E) Objectives of Ayush Department.

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT : AGADA TANTRA

AUSHADHA YOGA VIGYAN- PAPER – IV

Date :14-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Friday

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 शास्त्रेषु समकालीन विज्ञानेषु इव प्रतिविषस्य अवधारणां विस्तरेण व्याख्यातव्यम्। 25
Explain in detail the concept of Prativisha as in classics and contemporary Science.
- 2 अगदतंत्रस्य केऽपि पञ्च अगद योगाः विस्तरेण व्याख्यातव्याः। 25
Explain any five Agad Yogas of the Agad Tantra in detail.
- 3 समकालीन विषविज्ञानस्य अनुसारं विषस्य अन्वेषणार्थं ये विविधाः उपकरणाः प्रयुक्ताः सन्ति तेषां व्याख्यानं 25
कुर्वन्तु।
Explain various instruments which are used in detection of poison according to contemporary toxicology.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) नैदानिक विषविज्ञानं व्याख्यातव्यम् ।
(B) विष द्रव्यस्य शोधन विषये लघु टिप्पणी लिखन्तु ।
(C) टॉक्सिकोजीनॉमिक्स ।
(D) “ताम्र विष शुद्धि” प्रक्रियायां मारण संस्कारस्य महत्त्वं उदाहरणैः सह व्याख्यातव्यम् ।
(E) हृदयावरणे प्रयुक्तौ यत्किमपि द्वौ अगदौ चर्चा कुरुत।
Write short notes.
(A) Explain clinical toxicology.
(B) Write a short note on Sodhana of Visha Dravyas.
(C) Toxicogenomics.
(D) The importance of Maran Sanskar in the procedure of “Tamra Visha Suddhi” with Examples.
(E) Discuss any two Agads used in Hridayaavarana.

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :AYURVED SAMHITA & SIDDHANT

AYURVED ITIHAS AND PRAयोगIKA SIDDHANT – PAPER – IV

Date :14-02-2025

Friday

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Instructions: All questions are compulsory

SECTION – A

- 1 “वृद्धिः समानैः सर्वेषां विपरीतैर्विपर्ययः।” अर्थं लिखित्वा सोदाहरणं सामान्यविशेषसिद्धान्तं स्पष्टयताम् । 25
“वृद्धिः समानैः सर्वेषां विपरीतैर्विपर्ययः।” Write down the meaning and explain the *Samanyavishesha Siddhanta* with examples.
- 2 ‘रोगाणां प्रसवानां च गतानामगतिर्ध्रुवा।’ सूत्रं एतद् असंदर्भेण स्पष्टि कुरुत । 25
‘रोगाणां प्रसवानां च गतानामगतिर्ध्रुवा।’ Explain the verse with reference
- 3 बृहत्त्रयानुसारेण प्रमेहस्य सम्प्राप्ति चिकित्ससूत्रं च व्याख्यातव्यम् । 25
Describe the *Samprapti* and principle of management of *Prameha* mentioned in the Brihatrayi.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) राष्ट्रीय आयुर्वेद विद्यापीठ
(B) आयुर्वेदस्य वैश्वीकरणाय आवश्यकानि सोपानानि
(C) पियर रिव्यूड जर्नल
(D) मानसव्याधि चिकित्सासूत्रम्
(E) जुगुप्सा चिकित्सा
Write short notes.
(A) Rashtriya Ayurveda Vidyapitha
(B) Essential steps for globalization of Ayurveda
(C) Peer reviewed journal
(D) Principle of management for *Manasa Vyadhi*
(E) *Jugupsa Chikitsa*

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :DRAVYAGUNA VIGYAN

NIGHANTU & YOGA VIGYANA (MATERIA MEDICA & FORMULATIONS)– PAPER – IV

Date :14-02-2025
Friday

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Instructions: All questions are compulsory

- 1 भावप्रकाशनिघण्टु एवं राजनिघण्टो: महत्वं वर्णयत । 25
Explain the importance of Bhavaprakasha Nighantu & Raja Nighantu.
- 2 शार्ङ्गधरसंहितोक्त तैलघृतकल्पनाविधिं विचर्चयत तथा चिकित्सायां स्नेहपाकस्य सार्थकतां वर्णयत । 25
Discuss the Ghrita Taila Kalpana Vidhi of Sharangadhara Samhita and the significance of Snehapaka in therapeutic effects.
- 3 आयुर्वेदकल्पस्य शेल्फ लाइफ तथा संरक्षकमुद्दिश्य लिखत । 25
Explain the shelf life of Ayurvedic formulations and write about preservatives.
- 4 टिप्पणीकार्याः । 25
(A) कैयदेवनिघण्टु
(B) आहारक्षेपकः
(C) ऐ सि एम् आर् क्त औषधसस्यस्य प्रकाशनः
(D) न्यूट्रस्युटिकल्स्
(E) आयुर्वेदिक् फार्मुलरि ओफ् इण्डिय(ए एफ् ऐ)
Write short notes.
(A) Kaiyodeva Nighantu.
(B) Food additives.
(C) Publications of ICMR on medicinal plants.
(D) Neutraceuticals.
(E) Ayurvedic Formulary of India(AFI)

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :KAYACHIKITSA

ADVANCES IN KAYACHIKITSA – PAPER – IV

Date :14-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Friday

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 प्रतिरक्षा-संरक्षण, प्रतिरक्षा-मॉड्युलेशन एवं प्रतिरक्षाविज्ञानविकारस्य प्रबन्धने आयुर्वेदस्य भूमिकायाः चर्चा 25
कुर्वन्तु।
Discuss the role of Ayurveda in immune-protection, immune-modulation, & the management of immunological disorders.
- 2 स्वाइन फ्लु रेस्टलेस लेग सिण्ड्रोम, फाइब्रोमायल्जिया विकारश्च निदानं प्रबंधनश्च आयुर्वेदमतेन व्याख्यातव्यम् । 25
Describe in detail the Ayurvedic approach in regards of diagnosis and management for swine flu Restless Leg Syndrome, and fibromyalgia.
- 3 कायचिकित्सायां चिकित्सा अनुसंधान इत्यस्य महत्त्वं व्याख्यातव्यं एवं प्राणवह स्रोतस विकारेषु इत्यस्य प्रबन्धने 25
साक्ष्य-आधारितं चिकित्सा लिखन्तु।
Describing the importance of Clinical Research in Kayachikitsa, write evidence-based clinical medicine in the management of the Respiratory System disorders.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) चिकन गुनिया इत्यस्य प्रतिविधान एवं चिकित्सा लिखन्तु।
(B) सन्धिविकारेषु पुनर्वासः।
(C) कर्करोग उपयुक्ताः ट्युमर मार्कर्स ।
(D) एन.आर.एच.एम. अस्य राष्ट्रियाभियानानि व्याख्यातव्यानि।
(E) कायचिकित्सायां सहकारिसंशोधनस्य भूमिकायाः चर्चा कुर्वन्तु।
Write short notes.
(A) Write about the prevention & management of Chikungunya.
(B) Rehabilitation in Joint disorders.
(C) Tumor markers for cancer.
(D) National Campaigns of NRHM.
(E) Discuss the role of Collaborative Research in Kayachikitsa.

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :KAUMARBHRITYA -BALA ROGA

KAUMARABHRITYA IN ANCIENT CLASSICS AND RECENT ADVANCES – PAPER – IV

Date :14-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Friday

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 कश्यप संहितायाः कौमारभृत्ये महत्वपूर्ण योगदानम् प्रति सविस्तारं निबंधमेकं लिखत। 25
Write an essay on significant contributions of Kashyapa Samhita in Kaumarbhritya.
- 2 बाल चिकित्सायां पंचकर्मस्य उपयोगितां प्रति विस्तारेण निबंध लिखत। 25
Write an essay on clinical application of Panchakarma in paediatric practice.
- 3 भवतः पसन्दस्य रोगस्य विषये द्विभुजं शोधप्रोटोकॉलं निर्मापयताम्, यत्र बस्ति शोधप्रस्तावलेखनस्य मानकप्रतिमानस्य अनुसरणं कृत्वा हस्तक्षेपस्य भागः भवितुम् अर्हति। 25
Construct a two-arm research protocol on a disease of your choice wherein Basti should be a part of intervention following standard pattern of writing research proposals.
- 4 टिप्पणी कार्याः। 25
(A) अष्टांग संग्रहे एव केवलं उल्लिखिताः बालरोगाः।
(B) चरकसंहितायां व्याख्यातं प्राणप्रत्यगमन विधिः।
(C) कश्यपेन उल्लिखित बस्ति प्रकाराः एवं बस्तिप्रदान विधिश्च।
(D) हारीतेन प्रोक्तं क्षीरदुष्टिं चरकेन प्रोक्तं च तुलनां कुरुत।
(E) संशोधने बालकाः किमर्थं दुर्बलजनसंख्या इति मन्यन्ते ? व्याख्यात।
Write short notes.
(A) Diseases of Paediatric age mentioned only in Astanga Samgraha.
(B) *Pranapratyagamana* as per Charaka Samhita.
(C) Types and schedules of *Basti* mentioned by Kashyapa.
(D) *Ksheeradushti* mentioned by Harita and compare it with that of Charaka.
(E) Why children are considered as Vulnerable Population in research? Explain.

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT : KRIYA SHARIR

MODERN PHYSIOLOGY AND ITS APPLIED ASPECT - PAPER – IV

Date :14-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Friday

Instructions : All questions are compulsory.

- 1 मनो-न्यूरो-अंतःस्रावी अक्ष इत्यस्य सम्बन्धे अन्तःस्रावीग्रन्थिनां नियमनस्य वर्णनं कुर्वन्तु । 25
Describe the Regulation of Endocrinal Glands in relation to Pshycho-neuro-endocrinal axis.
- 2 ओवुलेशन एवं शुक्राणुजनन इत्यस्य प्रक्रियायाः विस्तरेण वर्णनं कुर्वन्तु । 25
Describe the process of Ovulation & Spermatogenesis in detail.
- 3 कोरोनरी एवं फुफ्फुसीय परिसंचरण इत्यस्य विशिष्टताः कानि सन्ति ? रक्तचापस्य नियमनस्य वर्णनं कुरुत । 25
What are the peculiarities of Coronary & Pulmonary Circulation ? Describe the Regulation of Blood Pressure.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) कम्प्यूटरीकृत स्पाइरोमेट्री ।
(B) त्वकस्य कार्याः ।
(C) वृक्कस्य कार्यम् ।
(D) जैव-तालेषु सद्यस्क अध्ययनम् ।
(E) हृदय मांसपेश्यां विद्युत्-यान्त्रिकगुणाः ।
Write short notes.
(A) Computerized Spirometry.
(B) Functions of Skin.
(C) Function of Kidney.
(D) Recent studies in Bio-rythms.
(E) Electrical and mechanical properties of cardiac muscles.

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT : ROGA NIDANA

VIKRITI VIGYANA AND JIVANU VIGYANA – PAPER – IV

Date :14-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Friday

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 कोषिय आघात एवं कोशिय अनुकूलन आयुर्वेदीय दृष्टिकोणेन स्पष्टयत्वा अर्बुद रचनायाः सामान्य 25
लाक्षणिकता लिख।
Explaining cell injury and cellular adaptation in Ayurved perspective, write common characteristic features of Neoplasia.
- 2 व्याधिक्षमत्व सन्दर्भे बल एवं ओजस्य वर्णनं कुरु। 25
Explain Bala and Ojas in context of Vyadhikshamatva.
- 3 पर्यावरण प्रदोषज विकाराः काः ? आयुर्वेदिक वैद्यत्वेन तस्य अवगमनस्य किं उपादेयता ? 25
What are environmental diseases? Why an Ayurveda physician should study it ?
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) जनपदोर्ध्वसस्य कारणानि व्यवहारिक उपादेयता
(B) रक्तज कृमि
(C) औपसर्गिक व्याधि
(D) आंत्रगत परोपजीवी
(E) आनुवंशिकरोगः
Write short notes.
(A) Applied aspect of Janapadodhvamsa causative factors
(B) RaktajaKrimi
(C) Aupasargic diseases
(D) Intestinal parasite
(E) Genetic diseases

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :PANCHKARMA

RAKTAMOKSHANA, PHYSIOTHERAPY AND DISEASE WISE PANCHAKARMA – PAPER – IV

Date :14-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Friday

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 रक्तमोक्षणस्य योग्यानामयोग्यानां जलौकावचरणस्य च विधिं लिखत। 25
Write indications, contraindications of Raktamokshana, and the method of Jalaukavacharana.
- 2 आमवातस्य विभिन्नेषु चरणेषु पञ्चकर्मस्य भूमिकायाः वर्णनं विस्तारेण कुरुत। 25
Describe the role of Panchakarma in Different Stages of the Amavata in detail.
- 3 "एंकीलोज़िंग स्पोण्डिलोसिस" इत्यस्मिन् पञ्चकर्मस्य प्रक्रियानामुपयोगं सविस्तारेण लिखत। 25
Write the use of Panchakarma Procedures in Ankylosing spondylosis in detail.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) पैराफिन वैक्स बाथ
(B) व्यायामस्य फिजियोलॉजी
(C) अल्ट्रासाउंडथेरेपी
(D) "ट्राइजेमिनलन्यूराल्जिया" इत्यस्मिन् पञ्चकर्मम्
(E) "हाइपोथायरायडिज्म" इत्यस्मिन् पञ्चकर्मम्
Write short notes.
(A) Paraffin Wax bath
(B) Physiology of exercise
(C) Ultrasound therapy
(D) Panchkarma in Trigeminal neuralgia
(E) Panchkarma in hypothyroidism

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :PRASUTI - STREE ROGA

PRASUTI TANTRA - STREE ROGA-SHALYA KARMA – PAPER – IV

Date :14-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Friday

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 सामान्य शल्यकर्म सिद्धान्ताः वर्णयित्वा, गर्भाशयमुख विस्तृतिकरणम् एवं गर्भाशय रिक्तिकरणं च शस्त्रकर्म 25
उपद्रवेण सह वर्णयत ।
Describe the general principles of surgery and write the detail operative procedure along with complications of Dilation and Evacuation.
- 2 संदंश यन्त्रेण प्रसवस्य निर्देशाः, निषेधानि, विधिः, उपद्रवाणि चिकित्सासह लिखत । 25
Write the indications, contraindications, technique and complications along with management of forceps delivery.
- 3 केषु अवस्थासु गर्भाशय निर्हरणं कुर्वन्ति ? योनिमार्गेण गर्भाशय निर्हरणविधिः तस्य उपद्रवाणि 25
चिकित्सासह वर्णयत ।
What are the indications of Hysterectomy? Write the procedure of Vaginal Hysterectomy along with its complications and management.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) प्रसूतिशल्यक्रियायां संज्ञाहरणम् ।
(B) गर्भाशय अन्तः कलायाः बायोप्सी ।
(C) फ्ल्युड थेरापी ।
(D) स्त्रीरोगेषु अभिलेख संरक्षणम् ।
(E) स्त्रीषु वंध्यकरण शस्त्रकर्म विधिः ।
Write short notes.
(A) Anaesthesia in obstetrical surgery.
(B) Endometrial Biopsy.
(C) Fluid therapy.
(D) Record keeping in Striroga.
(E) Surgical sterilization procedures in female.

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT : RACHANA SHARIRA

TANTRA SHAARIRA EVUM ANTAH AND BAHIGHGRANTHI VIGYANIYA - PAPER – IV

Date :14-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Friday

Instructions : All questions are compulsory.

- 1 लघु मस्तिस्कं सचित्रं वर्णयत । 25
Describe the cerebellum with diagram.
- 2 ग्रन्थेः परिभाषां तस्य विभागं च लिखत। पितृषिकग्रन्थेः सचित्रं सविस्तरेण विवरणं कुरुत । 25
Define Granthi, classify it and explain pituitary gland with neat labelled diagram.
- 3 प्राचीन-अर्वाचीन मतयोः स्पर्शनेन्द्रिय अधिष्ठानस्य सचित्रं वर्णयत । 25
Describe the Skin as per modern and ancient point of view with diagram.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) स्वादांकुराः
(B) मस्तिष्कावरण
(C) नाडीकोषः
(D) योगे षट् चक्रस्य महत्त्वम्
(E) मध्यकर्णम्
Write short notes.
(A) Taste buds
(B) Meninges
(C) Nerve cell
(D) Significance of Shat chakra in Yoga
(E) Middle ear.

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT : RASA SHASTRA AND BHAISHAJYA KALPANA

PHARMACOLOGY AND PHARMACY MANAGEMENT – PAPER – IV

Date : 14-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Friday

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 फार्मेकोडायनेमिक्स-फार्मेकोकायनेटिक्स-बायोअवेलेबिलीटी-विषये विस्तरेण लिखत । 25
Write in detail about Pharmacodynamics, pharmacokinetics and Bioavailability.
- 2 निम्नोक्तविषयानुसारं लिखत । 25
(A) पशुषु विषाक्ततायाः अभ्यासार्थं मार्गदर्शिका
(B) खाद्यमानकः एवं सुरक्षाधिनियमः - २००६
Write about ;
(A) Guideline for Toxicity Studies in Animal
(B) Food Standard and Safety Act – 2006
- 3 नैदानिकानुसंधानस्य चरणपद्धतीनां वर्णनं कुरुत । 25
Describe the phases and method of Clinical research
- 4 टिप्पणीः लिखत । 25
(A) वितरणौषधालयः
(B) TKDL
(C) पेटन्ट एवं बौद्धिकसंपदाधिकारः
(D) सूक्ष्मपोषकतत्वाः
(E) मादकद्रव्यसम्बद्धाः नियमाः
Write short notes.
(A) Dispensing Pharmacy
(B) TKDL
(C) Patenting and Intellectual Property Rights
(D) Micronutrients
(E) Laws pertaining to Narcotics

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT : SHALAKYA TANTRA

SHALAKYA VISHISHTHA CHIKITSA VIGYAN – PAPER – IV

Date :14-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Friday

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 बधिरतायाः निवारण नियंत्रणयोः राष्ट्रीय कार्यक्रमस्य वर्णनं कुर्वतु तथा बधिरता निवारणे आयुर्वेदस्य भूमिकायाः 25
वर्णयन्तु ।
Describe National Programme for Prevention and control of Deafness and describe role of Ayurveda in prevention of deafness.
- 2 टरबिनेक्टामी एतस्याः प्रकाराणां वर्णनं कुर्वन् । एतस्याः निर्देशः प्रतिनिर्देशः प्रक्रिया एवं उपद्रवाणां 25
वर्णनं कियताम् ।
Explain the Types, Indications, Contraindications and Methods of Turbinectomy and its Complications.
- 3 नासारोगेषु प्रतिबिंबनं स्पष्टयताम् । 25
Describe Imaging in nasal diseases.
- 4 टिप्पणी कार्याः 25
(A) नासापाक चिकित्सा
(B) नयनायाम् बाह्य पदार्थ चिकित्सा
(C) मैस्टायडायटिस चिकित्सा
(D) पैराटांसिलर विद्रधि चिकित्सा
(E) फोनटल सायनस चिकित्सा
Write short notes.
(A) Treatment of Naspaka
(B) Treatment of foreign bodies in eye
(C) Treatment of mastoiditis
(D) Treatment of paratonsillar abscess
(E) Treatment of frontal sinusitis.

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT :SHALYA TANTRA – GENERAL SURGERY

ANUSHAstra VIGYAN – PARASURGICAL THERAPEUTICS – PAPER – IV

Date :14-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Friday

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 क्षारस्य प्रकाराः गुणाः च गुदविकारे उपयोगिता सविस्तार वर्णयत । 25
Describe types, quality of Kshar and its utility in Ano-rectal diseases.
- 2 रक्तमोक्षणस्य प्रकाराः एवं जलौकावाचरण विधि सविस्तर वर्णयत । 25
Explain types of Raktamokshan and Jaloukavachran vidhi in detail
- 3 (A) अग्निकर्म योग्य एवं चिकित्सीय प्रयोग लिखत । 25
Describe indication and clinical application of Agnikarma therapy
(B) गुदविद्रधि लक्षण एवं शल्य चिकित्सा लिखत ।
Describe clinical features and surgical management of Ano rectal abscess
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) सन्निरुद्ध गुद
(B) क्षारसूत्र निर्माण विधि
(C) जलौका संग्रहण एवं संरक्षण
(D) संधानकर्म सिद्धान्ताः
(E) सम्यक् अग्निकर्म लक्षण
Write short notes.
(A) Sannirudh Guda
(B) Ksharsutra preparation method
(C) Collection and preservation of Leech
(D) Principles of Sandhan Karma
(E) Sign and symptom of adequate Agnikarma

आयुर्वेद शिक्षण एवं अनुसंधान संस्थान, जामनगर

FINAL M.D./M.S.(AYU.) EXAMINATION - FEBRUARY-2025

SPECIALISED SUBJECT : SWASTHAVRITTA

YOGA EVAM NISARGOPACHARA (YOGA AND NATURE CURE) - PAPER – IV

Date :14-02-2025

Time : 10:00 a.m. to 01:00 p.m.

Friday

Instructions: All questions are compulsory.

- 1 घेरण्ड संहितानुसारं हठयोगं निरूपयत । 25
Describe Hathayoga according Gheranda samhita.
- 2 मधुमेहे तथा उद्विग्नता जनित अस्वस्थतायां योगाभ्यासस्य चिकित्सापरिणामानि अनुसंधान साक्ष्य सहितानि निरूपयत । 25
Write about therapeutic effects of Yogic practices in Diabetes and Stress generated disorders with evidence based research.
- 3 प्राकृतिक चिकित्सा सम्बन्धित चिकित्सा विधयस्य नामोल्लेखं कृत्वा मृद् चिकित्सायाः सम्पूर्ण विवरणं कुरुत । 25
Enlisting therapeutic modalities of Prakrutik Chikitsa, describe Mud therapy in detail.
- 4 टिप्पणी कार्याः । 25
(A) 'योगः' शब्दस्य परिभाषायाः ।
(B) कर्मयोगस्य महत्त्वम् ।
(C) मोक्ष तथा तत्त्वस्मृतिं प्रति साधनानि कानि ?
(D) पञ्चकोषसिद्धान्त आधारित योग चिकित्साः ।
(E) उपवासस्य चिकित्सकीय प्रभावाः ।
Write short notes.
(A) Definitions of the term 'Yoga'.
(B) Significance of Karma Yoga.
(C) What are the tools for achieving Moksha and Tattva Smriti ?
(D) Yoga therapy based on Panchakosha Theory.
(E) Therapeutic effects of fasting.
